

davčno osnovo. To naj bi koristilo predvsem posameznikom z nizkimi dohodki od dela ali pokojnine, ki del svojega dohodka prejema tudi z oddajo nepremičnine ali lastništvom kapitala. Za upokojece naj bi se ponovno uvedla seniorska olajšava oz. znižanje davčne osnove v višini 1.500 EUR. Razvojno zelo pomemben je ukrep znižanja vrednosti bonitete za električna vozila na vrednost nič. To naj bi spodbudilo podjetja k nakupom električnih vozil, na katere zaposleni ne bi plačevali bonitete, v kolikor bi jih uporabljali v zasebne namene.

Tretjič: spremembe pri zakonu o dodani vrednosti

Pri zakonu o dodani vrednosti velja izpostaviti uveljavljanje odbitka DDV tudi za osebna motorna vozila za opravljanje dejavnosti, in sicer za vozila brez izpustov ogljikovega dioksida, večjo fleksibilnost davčnemu organu za pojasnjevanje polj obračuna DDV, ki ga davčni zavezanci morajo predložiti prek sistema eDavki. Prav tako davčnim zavezancem ne bo več potrebno predložiti seznama prejetih in izdanih računov ob prvem obračunu DDV. Ukinja se prag za obvezen vstop kmetov v sistem DDV z ohranitvijo možnosti uveljavljanja pavšalnega nadomestila ali prostovoljnega vstopa v sistem DDV. Račun v papirni obliki pa se bo izročil kupcu le na njegovo zahtevo. Navedeni zakon bi moral stopiti v veljavo s 1. 7. 2021, predvsem zaradi zahtev po implementaciji evropske direktive o spletnem nakupovanju iz tretjih držav, medtem ko bi morala ostala dva stopiti v veljavo s 1. 1. 2022.

Četrtyč: spremembe pri zakonu o davku od dohodka pravnih oseb

Zakon o davku od dohodka pravnih oseb nadgrajuje veljavne olajšave, zlasti olajšavi za donacije in za zaposlovanje, ter določa novo olajšavo za vlaganja v zelen in digitalni prehod. Ta olajšava naj bi podjetja razbremenila za okoli 17 mio EUR letno in naj bi spodbudila vlaganja v računalništvo v oblakih, umetno inteligenco in velepodatke ter okoljsko prijazne tehnologije. Ugodnejše naj bi bilo priznavanje odhodkov za rezervacije, priznani stroški reprezentance in nadzornega sveta naj bi bili višji. Tudi olajšava za donacije naj bi bila višja in nekoliko širše opredeljena. Podjetja, ki izvajajo praktična dela v strokovnem izobraževanju, naj bi prejela nekoliko višjo olajšavo. Skupaj znaša znesek vseh razbremenitev okoli 27 mio EUR, kar je relativno skromen del reforme, vseeno pa naj bi spodbudil podjetja k zeleni transformaciji, donacijam in izvajanju strokovnega izobraževanja. [gg](#)

Načrt za okrevanje in odpornost

Nove priložnosti za podjetja

Na katerih razvojnih področjih bodo imela podjetja največ priložnosti za črpanje dodeljenih nepovratnih sredstev glede na predlog Načrta za okrevanje in odpornost?

Nina Vrabelj, Projektna pisarna, GZS

Konec aprila je Vlada RS na Evropsko komisijo posredovala uradni predlog Načrta za okrevanje in odpornost (NOO), ki bo podlaga za koriščenje razpoložljivih sredstev iz Sklada za okrevanje in odpornost (RRF). Gre za finančno najboljše mehanizem iz naslova evropskega svežnja za okrevanje in odpornost »Next Generation EU«, v okviru katerega bodo Sloveniji na voljo tudi sredstva pobude React-EU, Sklada za pravični prehod in Razvoj podeželja. NOO predvideva koriščenje 1,8 milijarde evrov razpoložljivih nepovratnih sredstev in dobrih 666 milijonov evrov povratnih sredstev oz. ugodnih posojil. Obseg koriščenja posojil bo mogoče povečati, če bodo za to izkazane potrebe in če bodo pogoji ustrezni, Slovenija se namreč glede na odlično bonitetno oceno zadoljuje po negativni obrestni meri (vir: EU Skladi; 2021).

Poslan predlog NOO je povzročil kar nekaj razburjenja v slovenskem strokovnem in tudi medijskem prostoru, saj se podjetjem, ki so gonilna sila našega gospodarstva, namenja neposredno manj kot četrtnina vseh razpoložljivih sredstev. Strokovnjaki menijo, da bi za ambicioznejši razvojni preboj Slovenije morali vložiti veliko več sredstev v digitalizacijo, raziskave, razvoj, inovacije ter zeleni prehod gospodarstva. Tudi GZS ocenjuje, da je obseg nepovratnih sredstev za gospodarstvo prenizek za učinkovito doseganje zastavljenih ciljev. Kljub nizkemu deležu nepovratnih sredstev za gospodarstvo, bi v tem članku radi predstavili priložnosti, ki jih bodo imela podjetja pri prijavi na javne razpise v obdobju 2021-2026.

Predlog NOO prikazuje razrez sredstev na štirih razvojnih področjih: Zeleni prehod, Digitalna preobrazba, Pametna, trajnostna in vključujoča rast ter Zdravstvo in socialna varnost. Podrobneje predstavljamo področja, ki bodo vsebovala razpise za podjetja.

Zeleni prehod

V sklopu razvojnega področja zeleni prehod se bo financiralo investicije v obnovljive vire energije, kjer je glavni cilj komponente povečati rabo obnovljivih virov energije (OVE) v bruto končni porabi energije, izboljšanje energetske učinkovitosti in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Druga komponenta investicij zajema trajnostno prenovo stavb v javnem sektorju z namenom izboljšanja energetske učinkovitosti. Tretja komponenta zajema investicije za čisto in varno okolje, kjer je glavni cilj obvladovanje in ustrezni odziv na podnebno pogojene nesreče, izboljšanje protipoplavne varnosti ter kakovosti in učinkovitosti zagotavljanja storitev na področjih oskrbe s pitno vodo ter odvajanjem in čiščenjem odpadnih voda. V komponenti trajnostna mobilnost je glavni cilj povečati uporabo javnega potniškega prometa, železniškega tovornega prometa in

povečati uporabo alternativnih goriv v prometu, kar pa pomeni, da bomo gradili nove železniške postaje in proge, digitalizirali bomo cestni in železniški promet, predvsem pa bo vzpostavljena infrastruktura za alternativna goriva. Zadnja komponenta zajema investicije v krožno gospodarstvo, kjer bo veliko možnosti za podjetja iz lesarske dejavnosti, manjši del pa bo namenjen neposrednim investicijam v podjetjih na področju nizkoogljičnega krožnega gospodarstva. V sklopu te komponente bo vzpostavljeno tudi podporno okolje, saj bodo v sklopu aktivnosti programa »Podpora krožnim inovacijam v MSP« prispevali h krepitvi usposobljenih mentorjev, ki bodo s svojim strokovnim znanjem nudili oporo podjetjem in jim svetovali.

Za celo razvojno področje Zeleni prehod bo na voljo 1,06 milijarde evrov, od tega bo približno 55 odstotkov nepovratnih sredstev, preostali del pa bo povraten. Na voljo bo 53 milijonov evrov nepovratnih sredstev neposredno za podjetja, predvsem za lesarstvo, pilotne projekte za energetska učinkovitost ter investicije na področju nizkoogljičnega krožnega gospodarstva. Tudi vse ostale investicije bodo posredno doprinesle pozitivne učinke za podjetja, saj bodo le-ti lahko nastopili v vlogi zunanjih izvajalcev.

Razpisi na področju Zelenega prehoda se predvidoma načrtujejo začetek leta 2022.

Digitalna preobrazba

V sklopu razvojnega področja bosta na voljo le dve komponenti, prva je Digitalna preobrazba gospodarstva, katere cilj je podpreti digitalno preobrazbo poslovnih procesov in modelov gospodarskih subjektov ter s tem prispevati k dvigu njihove produktivnosti in konkurenčnosti. Za program Digitalne preobrazbe gospodarstva je predvidenih 56 milijonov nepovratnih sredstev, ki bodo namenjena:

- spodbudam za razvoj individualiziranih rešitev po meri in karakteristikah proizvodnih procesov (nepovratna sredstva),
- investicije v prenovo proizvodnih prostorov ter zlasti v strojno in programsko opremo (kombinacija povratnih in nepovratnih sredstev),
- spodbude za razvoj podjetij s področja digitalnih tehnologij, za razvoj inovativnih rešitev za področja pametnih tovarn (kombinacija nepovratnih in povratnih sredstev).

Druga komponenta je Digitalna preobrazba javnega sektorja in javne uprave, kjer bo na voljo 274 milijonov evrov nepovratnih sredstev, ki bodo, kot je razvidno iz imena, namenjena javnemu sektorju, vendar se pričakuje, da bodo posredni učinek od investicij prejela tudi podjetja, saj bodo lahko nastopila v vlogi zunanjih izvajalcev.

Razpisi na področju Digitalne preobrazbe se predvidoma načrtujejo konec leta 2021.

Pametna, trajnostna in vključujoča rast

Gre za razvojno področje, kjer bodo podjetja imela največ priložnosti za pridobitev nepovratnih sredstev. Sem je vključena komponenta Raziskav, razvoja in

inovacij (RRI), kjer je glavni cilj spodbujanje družbeno odgovornega in konkurenčnega raziskovalnega in podjetniškega sektorja. Na voljo bo 65 milijonov evrov nepovratnih sredstev za sofinanciranje projektov RRI v podporo zelenemu prehodu in digitalizaciji (od tega 20 milijonov evrov za raziskovalne organizacije in 45 milijonov evrov za podjetja), 30 milijonov evrov za sofinanciranje vlaganj v demonstracijske in pilotne projekte RRI, 17 milijonov evrov za krepitev mednarodne mobilnosti slovenskih raziskovalcev, 5 milijonov evrov pa bo namenjenih vzpostavitvi Nacionalnega inštituta za hrano.

Druga zelo pomembna komponenta je Dvig produktivnosti in prijazno poslovno okolje za investitorje, kjer je glavni cilj vzpostaviti produktivnejše gospodarstvo za digitalni in zeleni prehod. V tej komponenti bodo spodbujali naložbe v podjetjih, kjer bo po dolgem času ponovno možen nakup osnovnih sredstev. Na voljo bo 138 milijonov evrov nepovratnih sredstev.

Tretja komponenta je Trg dela – ukrepi za zmanjševanje negativnih strukturnih trendov, katere cilj je krepitev odpornosti trga dela ter zagotavljanje vključujočega trga dela in kakovostnih delovnih mest. Na voljo bo 56 milijonov evrov nepovratnih sredstev za spodbujanje hitrejšega vstopa mladih na trg dela po končanem izobraževanju, krepitev kompetenc zaposlenih, prožnejše načine dela invalidov ter usposabljanje in izobraževanje zaposlenih.

Glavni cilj četrte komponente Trajnostni razvoj slovenskega turizma vključno s kulturno dediščino je prispevati k hitrejšemu razvoju trajnostnega turizma v Sloveniji in dvigu dodane vrednosti v tem sektorju. Predvidenih je 127 milijonov evrov nepovratnih sredstev za preoblikovanje in trajnostni dvig konkurenčnosti slovenske nastanitvene turistične ponudbe za doseganje razvojnega preboja, investicije v infrastrukturo na področju kulture in kulturne dediščine ter za trajnostni razvoj javne in skupne turistične

NOO predvideva koriščenje 1,8 milijarde evrov razpoložljivih nepovratnih sredstev in dobrih 666 milijonov evrov povratnih sredstev oz. ugodnih posojil.

Za celo razvojno področje Zeleni prehod bo na voljo 1,06 milijarde evrov, od tega bo približno 55 odstotkov nepovratnih sredstev, preostali del pa bo povraten.

Razpisi na področju Digitalne preobrazbe se predvidoma načrtujejo konec leta 2021.

Pametna, trajnostna in vključujoča rast je razvojno področje, kjer bodo podjetja imela največ priložnosti za pridobitev nepovratnih sredstev.

Glavni cilj četrte komponente Trajnostni razvoj slovenskega turizma vključno s kulturno dediščino je prispevati k hitrejšemu razvoju trajnostnega turizma v Sloveniji in dvigu dodane vrednosti v tem sektorju.

infrastrukture in naravnih znamenitosti v turističnih destinacijah.

Peta komponenta je Krepitev kompetenc, zlasti digitalnih in tistih, ki jih zahtevajo novi poklici in zeleni prehod. Glavni cilji so hitrejše odzivanje na potrebe gospodarstva in družbe, krepitev prehoda iz izobraževanja na trg dela ter krepitev odpornosti izobraževalnega sistema. Na voljo bo 276 milijonov evrov, ki bodo v večjem deležu namenjeni izobraževalnim institucijam.

Zadnja komponenta je Učinkovite javne institucije, katere cilj je je izboljšanje podpornega okolja za podjetja in državljanje z reformami na področjih odprave administrativnih ovir, zagotavljanja spodbudnega in predvidljivega podpornega okolja in učinkovite javne uprave, ki pa bo v celoti financirana iz večletnega finančnega okvirja (VFO).

Razpisi na področju Pametne, trajnostne in vključujoče rasti se predvidoma načrtujejo začetek leta 2022.

Zdravstvo in socialna varnost

V zadnjem razvojnem področju bodo na voljo tri komponente Zdravstvo, Socialna varnost in dolgotrajna oskrba ter Stanovanjska politika, kjer bo v celoti na voljo 244 milijonov evrov, ki pa bodo v celoti namenjeni javnemu sektorju.

Razpisi na področju Zdravstva in socialne varnosti se predvidoma načrtujejo začetek leta 2022.

Za podjetja približno 25 odstotkov celotnega deleža NOO

Slovenija je v sklopu dodatnega sklada za okrevanje in odpornost prejela odlično priložnost za vlaganje in naložbe na ključna razvojna področja, preko katerih bi lahko ustvarili nove dodane vrednosti na trgu ter preboj med najbolj razvite države v EU. Zadnji finančni razrez sredstev prikazuje, da bo več kot 50 odstotkov proračuna namenjenega predvsem izgradnji klasične infrastrukture (Nacionalni center civilne zaščite s podcentri, Center za semenarstvo, čistilne naprave ipd.), ki pa žal ne prinašajo dolgo-ročne dodane vrednosti, kot bi jo lahko ustvarili prek digitalizacije, RRI ali s projekti zelenega oz. krožnega prehoda. Odpornost gospodarstva je pomembna za vso družbo, saj ima multiplikativne učinke tudi na druga področja, zato z deležem, ki je bil dodeljen samemu gospodarstvu, nismo najbolj zadovoljni. Če iz NOO izvzamemo sredstva, namenjena za javni sektor in podjetja v državni lasti, ugotovimo, da bo podpora podjetjem po najbolj optimalnem scenariju znašala približno 25 odstotkov celotnega deleža NOO.

Glede na celovit pregled področij NOO menimo, da bodo podjetja imela največ priložnosti za pridobitev nepovratnih sredstev v sklopu razvojnega področja Pametna, trajnostna in vključujoča rast ter Digitalna preobrazba. Upamo, da se bodo pospešili postopki priprave in sprejemanja dokumentov, ki bodo podlaga za črpanje evropskih sredstev in da bodo le-ta čim prej na voljo, tako v okviru NOO kot v VFO 2021-2027 ter da bo v slednjem še več poudarka in priložnosti, ki bodo namenjene izključno podjetjem. [gg](#)

Digitalna preobrazba ključna za dvig produktivnosti in konkurenčnosti

Zavedati se moramo, da je digitalna preobrazba gospodarstva vključno s prehodom v Industrijo 4.0 za proizvodna podjetja ključna za dvig produktivnosti in konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in s tem dolgoročno blaginjo Slovenije. To jasno navaja tudi Poročilo o produktivnosti za leto 2020, ki je bilo pripravljeno s strani Urada za makroekonomske analize in razvoj (UMAR). Čas korona ukrepov je še dodatno pokazal koristi digitalizacije za gospodarstvo, kar se kaže tudi v visoki stopnji prijav podjetij na razpis Spodbude za digitalno transformacijo jeseni 2020. Delež predvidenih nepovratnih sredstev za digitalizacijo v sklopu NOO je prenizek, zato je tu potrebna občutno višja neposredna podpora gospodarstvu z nepovratnimi sredstvi, zaradi česar upamo, da bodo imela podjetja za te namene več priložnosti v okviru VFO. To je tudi v skladu z EU usmeritvami na tem področju (EU Digital Compass), saj je cilj Slovenije, da do leta 2030 pridemo med 10 najnaprednejših držav EU na tem področju.

Prav tako bi bilo treba podpreti prehod EU v podnebno nevtravno in krožno gospodarstvo, ki ga mora opraviti tudi energetska intenzivna industrija v Sloveniji, za kar bo potreben dodaten razvoj nizkoogljicnih tehnologij in njihova pravočasna implementacija v gospodarstvu. Slovenija mora hkrati zagotoviti zanesljivo in zadostno oskrbo z energijo iz obnovljivih virov, čemur je namenjena večina sredstev. NOO zelo skopo omenja nove tehnologije za prehod v krožno, zeleno in digitalno in temu ne namenja ustreznih sredstev (uporaba podnebno-nevtralnega vodika, toplota in ali procesi), uporaba biomase in biotehnologij, nadaljnja elektrifikacija toplote, nadaljnja elektrifikacija procesov (elektroliza, elektrokemija), zajemanje in uporaba ogljika (CCU – Carbon Capture and Utilisation), zajemanje in shranjevanje ogljika (CCS – Carbon Capture and Storage), hranilniki energije. Energetska intenzivna industrija namreč zagotavlja ne le surovine za druge vrednostne verige gospodarstva, ampak tudi surovine za razvoj strateških tehnologij prihodnosti (digitalizacija, vesoljske tehnologije, obnovljivi viri in hramba energije in obnovljivih virov), ki so ključne za nadaljnji razvoj države.

EU skladi

